

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku**

Gdańsk, dnia 23 listopada 2010 r.

**Pani
Elza Mazur-Nowińska
Kierownik Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Przodkowie**

LGD-4101-025-03/2010
P/10/098

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie *art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.)*, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku przeprowadziła kontrolę w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Przodkowie (dalej: „GOPS”). Przedmiotem kontroli było wywiązywanie się GOPS z zadań na rzecz pomocy osobom uprawnionym do alimentów w latach 2007-2010 (do 30 września), powierzonych do realizacji przez Wójta Gminy Przodkowo.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 29 października 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie *art. 60 ustawy o NIK*, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność GOPS w skontrolowanym zakresie.

Powyższa ocena wynika z niżej opisanych ustaleń. Podstawą jej wydania są wyniki badań losowo wybranych 40 postępowań w sprawie ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz działań podejmowanych wobec 11 dłużników alimentacyjnych, tj. wszystkich pozostających we właściwości Wójta Gminy w latach 2007-2008 (do 30 września) oraz wobec 15 dłużników pozostających we właściwości Wójta Gminy w okresie od 1 października 2008 do 30 września 2010 r. Osobą odpowiedzialną za nadzór

nad kontrolowaną działalnością była kierownik GOPS, natomiast za ujawnione nieprawidłowości odpowiadali pracownicy, którym powierzono realizację kontrolowanych zadań.

1. Zadania organu wierzyciela w zakresie przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w tym wydawanie decyzji w sprawie przyznawania świadczeń osobom uprawnionym do alimentów, realizowała Pani na podstawie upoważnienia Wójta Gminy Przodkowo z dnia 31 lipca 2008 r., zgodnie z dyspozycją art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹, zwanej dalej „ustawą o pomocy”.

- 1.1. W zakresie realizacji zadań w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego stwierdzono, że:

- we wszystkich przypadkach wniosków osoby uprawnionej do alimentów zawierał niezbędne dane określone w art. 15 ust. 3 ustawy o pomocy;
- we wszystkich przypadkach rozpatrzono wnioski, do których dołączono odpowiednie dokumenty, wymagane art. 15 ust. 4 ustawy o pomocy oraz przepisami, obowiązującego do 8 lipca 2010 r., rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 lipca 2008 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzorów wniosku, zaświadczeń i oświadczeń o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego²;
- w 13 przypadkach złożenia niekompletnego wniosku, nie wezwano, pomimo wymogu § 5 ust. 2 ww. rozporządzenia, wnioskodawcy pisemnie do jego uzupełnienia.

Według złożonych przez Panią wyjaśnień, w GOPS przyjęto zasadę ustnego wzywania wnioskodawców do uzupełnienia brakujących dokumentów, czynności tych nie dokumentowano jednak w formie pisemnej;

- w 39 przypadkach, postępowania o przyznanie świadczeń (ustalenie prawa do świadczeń i ich wypłata) zostały zakończone w terminach określonych w art. 20 ust. 4 i 5 ustawy o pomocy, natomiast w przypadku jednego wniosku, złożonego w grudniu 2008 r., sprawę załatwiono w terminie 34 dni, tj. z opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w art. 35 § 3 ustawy

¹ Dz.U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zm.

² Dz.U. Nr 136, poz. 855

z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego³, dalej: „Kpa”;

- w 4 przypadkach decyzję w sprawie przyznania świadczenia alimentacyjnego doręczono wnioskodawcy po upływie 30 dni od jej wystawienia. Było to spowodowane, według Pani wyjaśnień, zaniedbaniem odpowiedzialnego pracownika;
- wszystkie wydane decyzje w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego określały ich wysokość przy zachowaniu kryterium dochodowego rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie, określonego w *art. 9 ust. 2 ustawy o pomocy*. Również wszystkie decyzje zawierały dane, o których mowa w *art. 107 Kpa*.

2. Działania wobec dłużników alimentacyjnych, w tym także wydawanie decyzji administracyjnych, prowadziła Pani na podstawie stosownego upoważnienia w ww. zakresie. (od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 30 września 2008 r. na podstawie upoważnienia Wójta Gminy z 1 września 2005 r.- zgodnie z *art. 9a ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej⁴*, od 27 listopada 2008 r. na podstawie upoważnienia Rady Gminy Przodkowo - zgodnie z *art. 39 ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁵*, a od 17 czerwca 2010 r. na podstawie upoważnienia Wójta Gminy - zgodnie z *art. 8b ustawy o pomocy*).

2.1. W wyniku kontroli działań podejmowanych przez GOPS wobec 11 dłużników alimentacyjnych pozostających we właściwości Wójta Gminy w latach 2007-2008 (do 30 września) oraz 15 dłużników alimentacyjnych pozostających we właściwości Wójta Gminy w okresie od 1 października 2008 do 30 września 2010 r. stwierdzono, że:

- w 6 przypadkach (spośród 11) nie przeprowadzono wywiadów środowiskowych u dłużników alimentacyjnych wbrew wymogom *art. 4 ust. 1 ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych i zaliczce alimentacyjnej*, natomiast w pozostałych 15 przypadkach wezwano dłużników alimentacyjnych do przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego i złożenia oświadczenia majątkowego, zgodnie z *art. 4 ust. 1 ustawy o pomocy*;

³ Dz.U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.

⁴ Dz.U. Nr 86, poz. 732 ze zm.

⁵ Dz.U. Nr 192, poz. 1378 ze zm.

- 2 spośród 3 wywiadów środowiskowych przeprowadzono w terminie 3 i 6,5 miesiąca od dnia otrzymania od komornika sądowego wniosku wierzyciela o przyznanie zaliczki alimentacyjnej, natomiast w 13 przypadkach (spośród 15), wezwano dłużnika alimentacyjnego do przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego oraz złożenia oświadczenia majątkowego w terminie od 3 do 5,5 miesiąca od dnia wydania decyzji przyznającej świadczenie alimentacyjne, co w ocenie NIK, stanowiło opieszałość w podjęciu działań;
 - po przeprowadzeniu 11 wywiadów alimentacyjnych i pobraniu oświadczeń majątkowych od dłużników w 6 przypadkach nie przekazano komornikowi sądowemu informacji mogącej mieć wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, czym naruszono przepis *art. 5 ust. 1 ustawy o pomocy*, a w 5 przypadkach przekazano takie informacje w terminie od 3 do 11 miesięcy od dnia przeprowadzenia ww. czynności;
 - we wszystkich stwierdzonych przypadkach (11) zachowania się dłużników w sposób określony w *art. 5 ust. 3 ustawy o pomocy* kierowano wnioski do prokuratury o ściganie za przestępstwo z *art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny*⁶, natomiast tylko w 6 przypadkach skierowano wnioski do starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego, pomimo że działania takie należało podjąć wobec wszystkich pozostałych (5) dłużników.
- W złożonych wyjaśnieniach na temat przyczyn zaistniałych nieprawidłowości stwierdziła Pani, że powyższe zaniedbania spowodowane były głównie nadmiarem pracy w innych obszarach oraz niedopatrzeniem ze strony odpowiedzialnych pracowników.

2.2. Na podstawie badania 20 wybranych losowo spraw zakończonych wydaniem decyzji o zwrocie przez dłużnika alimentacyjnego należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego w okresie od 1 października 2008 r. do 30 września 2009 r. ustalono, że:

- wszczęcie postępowania w ww. sprawach nastąpiło w terminie od 116 do 117 dni, a decyzje wydane zostały po upływie od 128 do 173 dni od zakończenia okresu świadczeniowego, pomimo obowiązku (*art. 35 Kpa*) załatwiania przez organy administracji publicznej spraw bez zbędnej zwłoki;

⁶ Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)

- we wszystkich przypadkach wystawiono tytuły wykonawcze i kierowano je do naczelników właściwych urzędów skarbowych w celu wszczęcia postępowania egzekucyjnego, z tego 19 - w terminie od 1 do 60 dni od upływu terminu na dokonanie wpłaty należności, a 1 – po upływie 76 dni, mimo że zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁷, powinny być one przekazane niezwłocznie.
3. Realizując wymóg zawarty w art. 31 ust. 4 ustawy o pomocy, GOPS sporządzał i przekazywał do Wojewody Pomorskiego sprawozdania z realizacji zadań przewidzianych w ustawie. W badanym okresie sporządzono łącznie 15 sprawozdań kwartalnych w formie pisemnej i 15 sprawozdań w formie elektronicznej.
- Stwierdzono, że w 9 przypadkach (z 15 badanych) przekazano Wojewodzie Pomorskiemu sprawozdania z opóźnieniem od 1 do 20 dni (w formie pisemnej), natomiast w 3 przypadkach (z 15 badanych) z opóźnieniem od 2 do 6 dni (w formie elektronicznej) w stosunku do terminu określonego w § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie sposobu sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych o wydatkach na zaliczki alimentacyjne poniesionych ze środków budżetu państwa oraz budżetów gmin)⁸ oraz w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 września 2008 r. w sprawie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁹.
- Ponadto, w wyniku badania 3 sprawozdań kwartalnych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy (wg stanu na dzień 31.12.2008 r., 31.12.2009 r. i 30.09.2010 r.) stwierdzono, że sprawozdania te, w części dotyczącej liczby dłużników w Gminie, zawierały dane niezgodne z dokumentacją źródłową w GOPS. W poszczególnych okresach wykazywano bowiem zaniżoną lub zawyżoną liczbę dłużników.
- W wyjaśnieniach podała Pani m.in., że przyczyną nieterminowego przekazywania sprawozdań była zbieżność terminów ich przekazywania z terminami innych spraw, a także potrzeba przeszkolenia nowego pracownika w zakresie sporządzania sprawozdań, natomiast przyczyną niezgodności danych w zakresie liczby dłużników, było niepoprawne edytowanie danych w tym zakresie przez obsługujący fundusz alimentacyjny program informatyczny.

⁷ Dz.U. Nr 137, poz. 1541 ze zm.

⁸ Dz. U. Nr 119, poz. 1007 – rozporządzenie obowiązywało do 30.11.2008 r.

⁹ Dz. U. Nr 173, poz. 1075

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) pisemnie wzywanie wnioskodawców do uzupełnienia niekompletnych wniosków w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- 2) wzmocnienie nadzoru nad organizacją obsługi funduszu alimentacyjnego, poprzez wprowadzenie mechanizmów kontrolnych (rozwiązań organizacyjnych) mających na celu ograniczenie ryzyka:
 - występowania przypadków opóźnionego podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych,
 - nieprzekazywania komornikom sądowym prowadzącym postępowania egzekucyjne po przeprowadzonych wywiadach alimentacyjnych, informacji wpływających na skuteczność egzekucji,
 - nierzetelnego sporządzania dokumentów sprawozdawczych w zakresie funkcjonującego systemu funduszu alimentacyjnego oraz nieterminowego przekazywania ich Wojewodzie Pomorskiemu.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku, na podstawie *art. 62 ust. 1 ustawy o NIK* oczekuje przedstawienia, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią *art. 61 ust. 1 ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie, do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z *art. 62 ust. 2 ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.